

مهم‌ترین تضمینات مربوط به حمایت از زنان در برابر خشونت (تأمین امنیت فردی زنان) در سطح قانون‌گذاری

پیش‌بینی تضمینات مربوط به تأمین امنیت فردی زنان در
قوانین اساسی، سیاست‌ها و برنامه‌های توسعه‌ای

✦ مصونیت جان، مال، مسکن و شغل تمامی اشخاص (از جمله زنان) از تعرض (اصل ۲۲ قانون اساسی، مصوب ۱۳۵۸ با اصلاحات ۱۳۶۸)؛

✦ ممنوعیت تفتیش عقاید (اصل ۲۳ قانون اساسی، مصوب ۱۳۵۸ با اصلاحات ۱۳۶۸)؛

✦ رعایت حریم خصوصی از حیث ممنوعیت بازرسی و نرساندن نامه‌ها، ضبط و فاش کردن مکالمات تلفنی، افشای مخابرات تلگرافی و تلکس، سانسور، عدم مخابره و نرساندن آن‌ها، استراق سمع و هرگونه تجسس (اصل ۲۵ قانون اساسی، مصوب ۱۳۵۸ با اصلاحات ۱۳۶۸)؛

✦ حق رهایی از دستگیری و بازداشت خودسرانه (اصل ۳۲ قانون اساسی، مصوب ۱۳۵۸ با اصلاحات ۱۳۶۸)؛

✦ پیش‌بینی اصل قانونی بودن جرم و مجازات (اصل ۳۶ قانون اساسی، مصوب ۱۳۵۸ با اصلاحات ۱۳۶۸)؛

✦ پیش‌بینی اصل برائت (اصل ۳۷ قانون اساسی، مصوب ۱۳۵۸ با اصلاحات ۱۳۶۸)؛

✦ ممنوعیت شکنجه و هتك حرمت متهمان و محکومان (اصول ۳۸ و ۳۹ قانون اساسی، مصوب ۱۳۵۸ با اصلاحات ۱۳۶۸).

پیش‌بینی تضمینات مربوط به تأمین امنیت فردی زنان در قوانین مجلس شورای اسلامی

➤ پیش‌بینی حق طلاق برای زنان قربانی خشونت (ماده ۱۱۳۰ قانون مدنی مصوب ۱۳۰۷ و اصلاحات بعدی)؛

➤ پیشگیری و توانمندسازی زنان در مقابله با آسیب‌های اجتماعی و فرهنگی زنان، آگاهی از مسائل بهداشت جسمی، روانی، محیطی و تغذیه صحیح زنان و کودکان (راهبرد ۱ سیاست‌های بهبود وضع گذران اوقات فراغت زنان و دختران مصوب ۱۳۸۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی)؛

➤ جرم انگاری بهره‌کشی از زنان در قالب قاچاق انسان (قانون مبارزه با قاچاق انسان مصوب ۱۳۸۳)؛

➤ ضرورت تأمین سلامت جسمی، روحی و اجتماعی زنان در تمامی مراحل زندگی و حمایت از آن‌ها در برابر تعرض از ناحیه اعضای خانواده (بندهای ۴ و ۶ اهداف و اصول تشکیل خانواده و سیاست‌های تحکیم و تعالی (مصوبه شورای عالی فرهنگی ۱۳۸۴)؛

➤ حق دختران بی‌سرپرست و بدسرپرست به برخورداری از حمایت دستگاه‌های دولتی (بند ۱۹ قانون حمایت از حقوق و مسئولیت‌های زنان در عرصه‌های داخلی و بین‌المللی مصوب ۱۳۸۵)؛

➤ حق برخورداری مادران از امنیت مادی و معنوی؛ خصوصاً در ایام سالمندی و ازکارافتادگی (بند ۳۸ قانون حمایت از حقوق و مسئولیت‌های زنان در عرصه‌های داخلی و بین‌المللی مصوب ۱۳۸۵)؛

➤ حق برخورداری زنان آسیب‌دیده جسمی، ذهنی، روانی و در معرض آسیب از مدارسانی و توان‌بخشی مناسب (بند ۵۸ قانون حمایت از حقوق و مسئولیت‌های زنان در عرصه‌های داخلی و بین‌المللی مصوب ۱۳۸۵)؛

- ✦ امکان مطالبه خسارات ناشی از برهم خوردن نامزدی (بند ۱ ماده ۴ قانون حمایت از خانواده مصوب ۱۳۹۱)؛
- ✦ جرم‌انگاری ازدواج زیر ۱۳ سال دختران در فرض عدم جواز از دادگاه صالح و رعایت منافع عالیّه کودک (ماده ۵۰ قانون حمایت از خانواده مصوب ۱۳۹۱)؛
- ✦ پیش‌بینی الزام شوهر به ثبت واقعه نکاح، فسخ و انحلال آن (ماده ۲۰ قانون حمایت از خانواده مصوب ۱۳۹۱)؛
- ✦ جرم‌انگاری عدم ثبت واقعه ازدواج، فسخ و انحلال نکاح از ناحیه شوهر (ماده ۴۹ قانون حمایت از خانواده مصوب ۱۳۹۱)؛
- ✦ جرم‌انگاری انکار زوجیت (ماده ۵۲ قانون حمایت از خانواده مصوب ۱۳۹۱).
- ✦ ممنوعیت آزار و اذیت زن باردار (ماده ۶۶۲ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲)؛
- ✦ ممنوعیت برقراری روابط جنسی با زن بدون رضایت او در حالت خواب، بیهوشی و مستی (تبصره ۲ ماده ۲۲۴ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲)؛
- ✦ ممنوعیت برقراری روابط جنسی با دختران نابالغ از طریق فریب آن‌ها و یا تهدید و ربایش (تبصره ۲ ماده ۲۲۴ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲)؛
- ✦ ممنوعیت نسبت دادن روابط نامشروع به زن توسط شوهر (بند ت ماده ۲۶۱ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲)؛
- ✦ ممنوعیت ازاله بکارت دختران باکره بدون رضایت آن‌ها (ماده ۶۵۸ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲)؛

✚ جرم‌انگاری قطع و یا ناقص‌سازی جنسی زنان (ماده ۶۶۴ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲)؛

✚ پیش‌بینی خسارت برای زن در صورت ارتکاب جرم موجد بیماری جنسی در زن (ماده ۶۶۰ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲) ؛

✚ جرم‌انگاری قطع و یا از بین بردن پستان زن و یا قدرت تولید شیر آن (مواد ۶۶۹ و ۶۷۰ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲)؛

✚ جرم‌انگاری صدمه زدن به قدرت بارداری زن (ماده ۷۰۶) و قدرت لذت جنسی (ماده ۷۰۶)؛

✚ جرم‌انگاری از بین بردن قدرت مقاربت کامل در زن (ماده ۷۰۷ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲)؛

✚ جرم‌انگاری از بین بردن امکان عادت ماهیانه زن (ماده ۷۰۸ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲)؛

✚ بازجویی و تحقیقات از زنان متهم توسط ضابطان آموزش‌دیده زن (ماده ۴۲ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ با اصلاحات ۱۳۹۴)؛

✚ امکان طرح دعوا به نفع زنان قربانی خشونت از طرف سازمان‌های غیردولتی فعال در حوزه حقوق زنان و حمایت از ایشان و پیگیری دعوای مذکور در مراجع قضایی (ماده ۶۶ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ با اصلاحات ۱۳۹۴)؛

✦ اتخاذ تدابیر و اقدامات لازم برای از بین بردن و یا کاهش جرم و خشونت و پیش‌بینی شورایی عالی پیشگیری از جرم در قوه قضاییه متشکل از دستگاه- های ذی‌ربط دولتی و قضایی و نیز دعوت از کارشناسان و صاحب‌نظران مربوطه (قانون پیشگیری از وقوع جرم مصوب ۱۳۹۰)؛

✦ تشدید مجازات عاملان اسیدپاشی و حمایت از قربانیان اسیدپاشی. طبق ماده ۵ این قانون در صورتی‌که مرتکب با تشخیص قاضی رسیدگی‌کننده ناتوان از پرداخت هزینه‌های درمان نباشد، هزینه‌های مربوطه از محل صندوق تأمین خسارت‌های بدنی پرداخت می‌شود (قانون تشدید مجازات اسیدپاشی و حمایت از بزه دیدگان ناشی از آن، مصوب ۱۳۹۸)؛

✦ جرم‌انگاری بی‌توجهی و سهل‌انگاری والدین که منجر به آزار جنسی ناشی از بی‌توجهی و سهل‌انگاری شدید و مستمر در کودک (دختران زیر ۱۸ سال) شده است (تبصره ماده ۹ قانون حمایت از اطفال و نوجوانان، مصوب ۱۳۹۹)؛

✦ جرم‌انگاری آزار و سوءاستفاده جنسی تماسی و غیرتماسی یا با عنف محارم از کودک (دختران زیر ۱۸ سال) (بندهای ۱ تا ۴ ماده ۱۰ قانون حمایت از اطفال و نوجوانان، مصوب ۱۳۹۹)؛

✦ جرم‌انگاری توأم با تشدید مجازات برای کسانی که سمت ولایت، وصایت، قیمومیت یا سرپرستی کودک (دختران زیر ۱۸ سال) را دارند یا به هر نحو مراقبت و نگهداری از او را بر عهده او دارند، در آزار جنسی تماسی و غیرتماسی یا با عنف کودک، بهره‌کشی جنسی از کودک از طریق عرضه، در اختیارگرفتن، وادار یا اجیر کردن برای هرزه‌نگاری یا سوءاستفاده جنسی، در دسترس قراردادن یا ارائه محتوا یا اثر مستهجن یا مبتذل به کودک، استفاده از کودک برای تهیه، تولید، توزیع، تکثیر، نمایش، فروش و نگهداری آثار سمعی و بصری مستهجن یا مبتذل، واردات، صادرات، تکثیر، انتشار، عرضه، معامله

با بارگذاری محتوا یا اثر مستهجن یا مبتذل که در آنها از کودک بهره‌گیری شده و یا حمل و نگهداری آنها، برقراری ارتباط با کودک در فضای مجازی به‌منظور هرگونه آزار جنسی یا ارتباط جنسی نامشروع (مواد ۱۰ و بند الف ماده ۲۲ قانون حمایت از اطفال و نوجوانان، مصوب ۱۳۹۹)؛

✦ صدور «دستور موقت خروج کودک (دختران زیر ۱۸ سال) از محیط خطر و انتقال او به مکان مطمئن توسط دادستان» برای حمایت فوری و بدون تأخیر از کودک در معرض خطر (ماده ۳۵ قانون حمایت از اطفال و نوجوانان، مصوب ۱۳۹۹)؛

✦ صدور حکم قضایی به محدودیت حق ملاقات، حضانت، ولایت یا قیمومیت والدین نسبت به کودک (دختر زیر ۱۸ سال) حسب منافع کودک (ماده ۴۲ قانون حمایت از اطفال و نوجوانان، مصوب ۱۳۹۹)؛

✦ جرم‌انگاری ممانعت والدین یا سرپرستان قانونی از تحصیل کودک (دختر زیر ۱۸ سال)، تهدید یا تشویق کودک به فرار از منزل یا مدرسه، بی‌توجهی و سهل‌انگاری منجر به ورود آسیب جسمی به کودک، آزار جنسی تماسی و غیرتماسی کودک، قاچاق کودک، عرضه، در اختیارگرفتن، وادار یا اجیر کردن کودک برای هرزه‌نگاری یا سوءاستفاده جنسی، خریدوفروش کودک، استفاده از کودک در تهیه، تولید، توزیع، تکثیر، نمایش و فروش آثار نمایشی و شنیداری مبتذل، فراهم کردن موجبات خودکشی کودک، بهره‌کشی اقتصادی از کار کودک و فروش مواد دخانی به کودک (مواد ۷ تا ۱۶ قانون حمایت از اطفال و نوجوانان، مصوب ۱۳۹۹)؛

✚ بند ۹ ماده ۱۰، مقابله با بی‌کیفیری بزرگسالان نسبت به سوءاستفاده از کودک (دختر زیر ۱۸ سال) در محیط آنلاین و در شبکه‌های مجازی، برقراری ارتباط با کودک در فضای مجازی به‌منظور هرگونه آزار جنسی یا ارتباط جنسی نامشروع (بند ۹ ماده ۱۰ قانون حمایت از اطفال و نوجوانان، مصوب ۱۳۹۹)؛

✚ تکلیف صداوسیما به جلوگیری از تولید، پخش یا تبلیغ هر برنامه یا محصول مضر به سلامت، تربیت، اخلاق یا سایر حقوق کودک (دختر زیر ۱۸ سال) (جزء ۴ بند ح ماده ۶ قانون حمایت از اطفال و نوجوانان، مصوب ۱۳۹۹)؛

✚ مقابله با خشونت مجازی علیه کودک (دختر زیر ۱۸ سال) و تکلیف راه‌اندازی خطوط تماس اضطراری و اقدامات قضایی نسبت به نقض حقوق کودکان در فضای سایبر (سند صیانت از کودکان و نوجوانان در فضای مجازی، مصوب ۱۴۰۰)؛

✚ جزء ۱ بند الف ماده ۶ جهت تأمین دسترسی کودکان (دختر زیر ۱۸ سال) قربانی خشونت در مراکز نگهداری به معاضدت حقوقی و دیگر خدمات حمایتی (جزء ۱ بند الف ماده ۶ قانون حمایت از اطفال و نوجوانان، مصوب ۱۳۹۹)؛

✚ ایجاد شعب قضایی اختصاصی برای رسیدگی به جرائم و دعاوی موضوع قانون حمایت از اطفال و نوجوانان (ماده ۲۸ قانون حمایت از اطفال و نوجوانان، مصوب ۱۳۹۹).

پیش‌بینی تضمینات مربوط به تأمین امنیت فردی زنان در سطح مقررات

✦ تدوین آیین‌نامه اجرایی زنان و دختران در معرض آسیب اجتماعی و آسیب‌دیده اجتماعی (ویژه)، (مورخ ۱۳۷۱/۰۳/۰۳)

✦ توانمندسازی زنان در سکونت‌گاه‌های غیررسمی (موضوع آیین‌نامه توانمندسازی سکونت‌گاه‌های غیررسمی موضوع بند ۲ تصویب‌نامه ۱۳۸۲ هیئت‌وزیران)؛

✦ تدوین پیش‌نویس طرح جامع فوریت‌های اجتماعی در بلایا (سازمان بهزیستی کشور ۱۳۹۳)

✦ راهبرد گسترش مراقبت‌های ویژه برای کودکان در معرض خطر و پرهیز از رویه‌های مضر نسبت به ایشان و تقویت آداب‌ورسوم دوستدار کودک در برنامه عمل جامع حقوق کودک و نوجوان (سند ملی) در افق ۱۴۰۴؛ راهبردها و برنامه‌های اجرایی مصوب ۱۳۹۵ وزارت دادگستری؛

✦ تشکیل «کارگروه زنان، ارتقاء امنیت و سلامت اداری و مبارزه با فساد» با هدف برجسته نمودن نقش و جایگاه زنان در فرآیند شناسایی، پیشگیری، مقابله، کنترل و کاهش فساد در معنای سوءاستفاده از مناصب عمومی در راستای منافع شخصی، ضرورت آموزش و حمایت از زنان در ارتباط با فساد اداری، اقتصادی و اخلاقی و ضرورت فراهم آوردن زیرساخت‌های لازم برای ایفای این صلاحیت در حوزه بهبود وضعیت زنان در تمامی ابعاد و جهات؛ ازجمله در حوزه پیشگیری و مقابله با فساد و حمایت در مقابل آن. (تصویب‌نامه تشکیل کارگروه زنان، ارتقاء امنیت و سلامت اداری و مبارزه با فساد، مصوب ۱۴۰۱/۱۰/۰۷ ستاد ملی زن و خانواده).

ارائه خدمات اورژانس اجتماعی

برنامه اورژانس اجتماعی، تلفیقی از مداخله در بحران فردی، خانوادگی و اجتماعی (مرکز اورژانس اجتماعی)، خط تلفن اورژانس اجتماعی (۱۲۳)، گروه سیار اورژانس اجتماعی و پایگاه خدمات اجتماعی (در مناطق حاشیه‌نشین و آسیب‌خیز) می‌باشد. در این برنامه ویژگی مهم ارائه خدمات اجتماعی؛ یعنی تخصصی بودن، به‌موقع بودن و در دسترس بودن مدنظر است؛ از این حیث، خطوط زیر برای ارائه خدمات تلفنی رایگان طراحی شده است:

✚ خط هات‌لاین اورژانس اجتماعی کشور جهت مداخله به‌موقع در حمایت از زنان قربانی و در معرض خشونت، به شماره تماس ۱۲۳؛

✚ خط صدای مشاور سازمان بهزیستی کشور، به شماره تماس ۱۴۸۰؛

✚ خط مشاوره اعتیاد سازمان بهزیستی کشور و ستاد مبارزه با مواد مخدر، به شماره تماس ۰۹۶۲۸.

✚ پایگاه اینترنتی مشاوره برخط سازمان بهزیستی کشور به آدرس [Http://123.behzisti.ir](http://123.behzisti.ir).

پیش‌بینی ضمانت اجرا برای حقوق ناظر بر امنیت فردی زنان

پیش‌بینی حق نظارت مردمی بر نحوه عملکرد دستگاه‌های اجرایی، قضایی و قانون‌گذاری و طرح شکایت از نحوه عملکرد قوه مجریه، قضاییه و مقننه به مجلس شورای اسلامی (اصل ۹۰ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۵۸ اصلاحی ۱۳۶۸)؛

پیش‌بینی وظیفه نظارت برای سازمان بازرسی کل کشور نسبت به حسن جریان امور و اجرای صحیح قوانین در دستگاه‌های دولتی (اصل ۱۷۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۵۸ اصلاحی ۱۳۶۸)؛

پیش‌بینی وظیفه حمایت از حقوق فردی و اجتماعی و تحقق عدالت برای قوه قضاییه (اصل ۱۵۶ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۵۸ اصلاحی ۱۳۶۸)؛ در راستای اجرایی‌سازی این اصل، دیوان‌های عالی و دادگاه‌های حقوقی و کیفری، طبق تقسیمات مشخص مقرر در قوانین از جمله قانون آیین دادرسی مدنی، قانون آیین دادرسی کیفری و قانون آیین دادرسی دیوان عدالت اداری، از طریق دریافت شکایات نقض حقوق توسط افراد خصوصی و دستگاه‌های اجرایی و رسیدگی و صدور حکم و اجرای حکم، صیانت از حقوق شهروندان را عهده‌دار هستند؛

پیش‌بینی امکان ابطال تصویب‌نامه‌ها و آیین‌نامه‌های دولتی مخالف با حقوق شهروندی توسط دیوان عدالت اداری به درخواست هر یک از شهروندان (اصل ۱۷۰ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۵۸ اصلاحی ۱۳۶۸)؛

جرم‌انگاری سلب آزادی شخصی افراد یا محرومیت آنان از حقوق مقرر در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران از سوی هر يك از مقامات و مأمورین وابسته به نهادها و دستگاه‌های حكومتي (ماده ۵۷۰ كتاب تعزیرات و مجازات بازدارنده، مصوب ۱۳۷۵)؛

پیش‌بینی مسئول پیگیری حقوق و آزادی‌های اجتماعی توسط رئیس‌جمهور، اسفند ۱۴۰۱.

پیش‌بینی تأمین اعتبار مالی برای حقوق ناظر بر امنیت فردی

زنان

پیش‌بینی ردیف‌های اعتباری خاص (بودجه) برای تحقق حقوق و حمایت‌های لازم از زنان در قوانین و مقررات مالی کشور وفق ضوابط مندرج در قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶ با اصلاحات بعدی؛ از این حیث، سالیانه قانون برنامه بودجه کشور به پیشنهاد هیئت‌وزیران در مجلس شورای اسلامی، تصویب و از طریق آن بودجه و اعتبارات مالی لازم برای دستگاه‌های حاکم تعیین و در ذیل ردیف بودجه، به تناسب نوع فعالیت دستگاه مربوطه، موضوعات مختلف تعریف و تعیین و اعتبار مالی لازم برای آن پیش‌بینی می‌شود که از جمله این موضوعات، حوزه‌های مختلف مربوط به زنان و خانواده می‌باشد؛

پیش‌بینی امکان رسیدگی دیوان محاسبات کشور به کلیه حساب‌های وزارتخانه، مؤسسات، شرکت‌های دولتی و سایر دستگاه‌های اجرایی جهت تضمین مصرف وجوه پیش‌بینی‌شده در محل خود و ارائه گزارش ارزیابی به شهروندان (اصل ۵۵ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۵۸ اصلاحی ۱۳۶۸).

مهم‌ترین تضمینات مربوط به حمایت از زنان در برابر خشونت (تأمین امنیت فردی زنان) در سطح قانون‌گذاری

